

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2025, sp. zn. 8 Tdo 289/2025, ECLI:CZ:NS:2025:8.TDO.289.2025.1

Číslo: 22/2026

Právní věta:

Odvolací soud nemůže bez dalšího podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítnout jako podané neoprávněnou osobou odvolání, které podal za obviněného při splnění podmínek § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. substitut jeho obhájce, byť o jeho zmocnění nejsou ve spisovém materiálu dostatečné podklady. Má-li odvolací soud pochybnosti o oprávnění substituta vykonávat obhajobu obviněného, je jeho povinností ověřit tuto skutečnost a až poté rozhodnout o dalším postupu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.04.2025

Spisová značka: 8 Tdo 289/2025

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obhájce, Odvolací řízení, Odvolání, Opravné prostředky, Právo na spravedlivé soudní řízení

Předpisy: čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.

§ 253 odst. 1 tr. ř.

§ 26 zákona č. 85/1996 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněné A. R. zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 10. 2024, sp. zn. 6 To 117/2024, a také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 3. 2024, sp. zn. 5 T 21/2024, byla obviněná A. R. uznána vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, za který byla podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání dvaceti čtyř

měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyřiceti osmi měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku jí byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu čtyřiceti osmi měsíců. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě majetkové škody pojišťovně a nemajetkové škody pozůstalým po zemřelé poškozené.

2. Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 23. 10. 2024, sp. zn. 6 To 117/2024, odvolání obviněné směřující proti shora uvedenému rozsudku jako podané osobou neoprávněnou podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněné

3. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala obviněná A. R. prostřednictvím obhájce s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. dovolání.

4. V jeho obsahu uvedla, že nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že by odvolání podala jako neoprávněná osoba, pokud bylo odůvodněno advokátem JUDr. Ivem Koulou ml., proto, že nedisponoval substitučním zmocněním, a které, jak tvrdí odvolací soud, vůbec neexistuje nebo nebylo ke dni rozhodnutí o odvolání obviněné předloženo orgánům činným v trestním řízení. Proto obviněná k dovolání připojila stejnopis žádosti o podmíněně zastavení trestního stíhání, již podala dne 10. 10. 2023 s detailem odeslané datové zprávy, s označením spisové značky KRPU-154818/TČ-2022-041072-MZ, již zaslal advokát JUDr. Ivo Koula ml. v substitučním zastoupení advokáta JUDr. Ivo Kouly st. Okresnímu státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem, a to společně s příloženou substituční plnou mocí k prokázání jeho oprávnění svého staršího kolegu v plném rozsahu v uvedené věci zastupovat. Tyto skutečnosti jsou snadno dohledatelné a prokazatelné archivem odeslaných a doručených datových zpráv včetně jejich elektronických dodejek. Rovněž poznamenala, že v přípravném řízení na její žádost o podmíněně zastavení státní zástupce věcně reagoval tím, že ji neakceptoval, avšak proti právnímu zastoupení obviněné výhrady nevznášel. Substituční zastoupení JUDr. Iva Kouly ml. nezpochybnil ani soud prvního stupně v průběhu hlavního líčení konaného dne 6. 3. 2024, a dokonce v přípisu ze dne 10. 4. 2024 soud tohoto substituta vyzýval k doplnění blanketního odvolání. Z uvedeného plyne, že až do konání odvolacího řízení nikdo nezpochybnil, že by právní zastoupení, byť v rámci substituce, nesplňovalo potřebné náležitosti. Pokud odvolací soud zjistil, že advokát v substitučním zastoupení nebyl oprávněn vykonávat obhajobu obviněné, jde o nepředvídatelné a absurdní rozhodnutí, a to tím spíše, že tak učinil až v rozhodnutí, bez toho, aby před tím obhájci své pochybnosti sdělil a žádal jejich odstranění nebo nápravu, obzvláště, když jde ve věci obviněné o nutnou obhajobu podle § 36 odst. 3 tr. ř.

5. Podle obviněné uvedeným rozhodnutím odvolací soud pochybil, jestliže jí podané odvolání zamítl jako učiněné neoprávněnou osobou jen proto, že soud nabyl přesvědčení, že neobdržel substituční plnou moc, kterou však jiný orgán činný v trestním řízení nezaložil do trestního spisu. Shledala naplněným důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., a navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 10. 2024, sp. zn. 6 To 117/2024, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství

6. Státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství shledal dovolání obviněné důvodným. Poukázal zejména na ustanovení § 37 tr. ř., podle něhož je obviněný oprávněn zvolit si obhájce. Účinky tohoto úkonu nastávají vůči příslušnému orgánu činnému v trestním řízení, u kterého se toto

trestní řízení vede, okamžikem, kdy mu obviněný nebo jím zvolený obhájce předložil plnou moc. S odkazem na § 26 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále „zákon č. 85/1996 Sb.“) uvedl, že se advokát může dát na základě tzv. substituční plné moci v rámci svého pověření zastoupit jiným advokátem. V rámci daného pověření je tato zákonem předpokládaná možnost neomezená (viz náleží Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. [II. ÚS 289/2022](#)). Uvedené vyplývá rovněž z § 35 odst. 1 věta třetí tr. ř. s tím, že substituci nelze udělit advokátnímu koncipientovi.

7. Z obsahu spisu státní zástupce poukázal na to, že v něm je založena plná moc datovaná dne 13. 10. 2022, udělená obhájci JUDr. Ivu Koulovi st. v rozsahu práv a povinností podle trestního řádu, např. k podávání opravných prostředků řádných i mimořádných. Z jejího obsahu nevyplývá, že by si obviněná substituci nepřála. Státní zástupce v souladu s obsahem dovolání obviněné potvrdil, že spis obsahuje jí podanou žádost o podmíněné zastavení trestního stíhání, k níž je mimo jiné připojena i substituční plná moc pro JUDr. Iva Koulu ml. udělená v rozsahu odpovídajícím plné moci dané JUDr. Ivu Koulovi st., která se však přes procesní návrh obviněné nestala součástí spisu, jenž byl předložen soudu. Z tohoto důvodu státní zástupce považuje tvrzení odvolacího soudu, že „žádnému z orgánů postupně činných v trestním řízení v této věci nebyla případná existence zmocnění nějakého jiného, resp. dalšího advokáta oznámena“, za neodpovídající podle obsahu spisu zřejmých skutečností, a je zjevné, že vycházel pro svůj závěr jen ze své domněnky, aniž si ji v obsahu spisu ověřil. Rovněž potvrdil sdělení obviněné, že o oprávněnosti ji zastupovat prostřednictvím JUDr. Iva Kouly ml. nevznikly pochybnosti v přípravném řízení, a ani když bylo konáno hlavní líčení, jehož se tento substitut zúčastnil. Pokud by se tak stalo, byly by orgány činné v trestním řízení povinny vyzvat obviněnou nebo jejího právního zástupce k tomu, aby potřebné podklady předložili (viz náleží Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2024, sp. zn. [IV. ÚS 272/2005](#)).

8. Státní zástupce k argumentaci odvolacího soudu v přezkoumávaném usnesení uvedl, že jím tvrzené nezařazení plné moci pro JUDr. Ivo Koulu ml. do trestního spisu nebylo pro posuzovanou věc vůbec rozhodné, protože jde pouze o administrativní úkon nemající žádný význam z hlediska účinků udělené plné moci, které v trestním řízení nastávají jejím předložením kterémukoliv orgánu činnému v konkrétní trestní věci (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. [4 Tz 41/2009](#)). Jestliže státní zástupce opomněl substituční plnou moc do trestního spisu zařadit a soudy si její existenci již neověřily, nemění tato skutečnost nic na tom, že plnou moc obviněná udělila JUDr. Ivu Koulovi st., k němuž byly písemnosti v rámci plurality obhájců směřovány, avšak úkony v rámci substitučního pověření realizoval JUDr. Ivo Koula ml.

9. Z uvedených důvodů státní zástupce přisvědčil obviněné, že v daném případě byl naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., protože odvolací soud nepostupoval správně, jestliže její odvolání podle § 253 odst. 1 tr. ř. jako podané osobou neoprávněnou zamítl, protože tím porušil práva obviněné na spravedlivý proces ve smyslu § 37 odst. 2 Listiny. Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 10. 2024, sp. zn. 6 To 117/20024, zrušil, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil též další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené usnesení, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

10. Obhájce obviněné na toto vyjádření, které mu bylo zasláno, do dne konání neveřejného zasedání písemně nereagoval.

IV.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit

(§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

V.

Důvodnost dovolání

12. Pro rozsah přezkumné povinnosti je Nejvyšší soud vázán dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. [8 Tdo 849/2006](#)). Napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející Nejvyšší soud může přezkoumat jen na podkladě dovolání uplatněného z důvodů vymezených v ustanovení § 265b odst. 1, 2 tr. ř. Při respektování těchto zásad posuzoval, zda uplatněné výhrady obviněné odpovídají jejich zákonnému vymezení.

13. Obviněná dovolání podala prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., o něž lze dovolání opřít, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až l) tr. ř. Podle této dikce je zjevné, že uvedený důvod dovolání spočívá ve třech různých okolnostech, jednak že řádný opravný prostředek byl zamítnut z tzv. formálních důvodů (např. podle § 253 odst. 1, 2 tr. ř.), jednak že odvolání bylo odmítnuto pro nesplnění obsahových náležitostí (§ 253 odst. 3, 4 tr. ř.), nebo že řádný opravný prostředek byl zamítnut z jakýchkoliv jiných důvodů, ale řízení je zatíženo vadami dopadajícími na důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř.

14. Podle obsahu podaného dovolání je zjevné, že obviněná uvedené podmínky splnila, protože v souladu s první alternativou předmětného důvodu své dovolání podala proto, že považovala za nesprávné, že odvolací soud bez meritorního přezkoumání jí podané odvolání zamítl podle § 253 odst. 1 tr. ř. jako podané osobou neoprávněnou. S ohledem na tento obsah dovolání i dosavadní stav řízení nejsou podle Nejvyššího soudu dány důvody pro to, aby mohl podle § 265i odst. 1 tr. ř. dovolání odmítnout, a proto v souladu s § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

15. Obviněná vytýkala, že odvolací soud její odvolání zamítl proto, že nebylo podáno oprávněnou osobou. Odvolací soud k tomu, proč postupoval podle § 253 odst. 1 tr. ř., uvedl v bodě 2. přezkoumávaného usnesení, že obviněná po vyhlášení rozsudku v hlavním líčení, jehož se osobně neúčastnila, po obdržení písemného vyhotovení rozsudku podala blanketní odvolání, které odůvodnila prostřednictvím JUDr. Iva Kouly ml. Poukázal na to, že obviněná dne 13. 10. 2022 udělila plnou moc JUDr. Ivo Koulovi st., jenž ji přijal. Jinou plnou moc, jíž by obviněná udělila jinému obhájci, podle odvolacího soudu spisový materiál neobsahuje, a to ani substituční plnou moc udělenou JUDr. Ivu Koulovi ml. Poukázal i na to, že předseda senátu soudu prvního stupně vyloučil, že by mu byla případně taková substituční moc předložena krátkou cestou např. při hlavním líčení. Odvolací soud poukázal i na to, že všechny písemnosti v průběhu řízení byly doručovány JUDr. Ivo Koulovi st., a zmínil, že pokud jde o odvolání i jeho odůvodnění, nebylo vypracováno obviněnou ani jí zvoleným obhájcem JUDr. Ivem Koulou st. Byly podepsány jiným advokátem (s údaji v záhlaví „Koula a Koula, advokáti a JUDr. Ivo Koula ml.), jenž se v nich označil zkratkou „i. s.“, aniž by taková substituční plná moc byla udělena, resp. ve spisovém materiálu obsažena není. Podle odvolacího soudu je nepodstatné, kdo konkrétně fakticky vypracoval text odvolání a jeho následné odůvodnění, protože je zásadní, že tak učinil JUDr. Ivo Koula ml., který k tomu nebyl oprávněn. Proto, když JUDr. Ivo Koula ml. podal elektronicky v rámci své vlastní datové schránky a podepsal odvolání obviněné, činil tak v situaci, kdy jejím obhájcem nebyl, protože absentuje substituční pověření, a tudíž jde podle odvolacího soudu o odvolání podané osobou neoprávněnou.

16. S těmito závěry se Nejvyšší soud neztotožnil a plně v souladu s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství považuje uvedené názory odvolacího soudu za zcela nesprávné a vycházející z přepjatého formalizmu. O jejich vadnosti svědčí již samotný výrok, jímž zamítl „odvolání obviněné, protože bylo podáno osobou neoprávněnou“. Již toto spojení odporuje zákonu. Jestliže totiž zamítl odvolání podané obviněnou v její trestní věci, která se jí dotýká, nemůže jít o odvolání, které podala neoprávněná osoba, protože obviněný je podle § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. tou osobou, která je oprávněna rozsudek napadnout odvoláním pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká. Přitom sám odvolací soud v bodě 2. svého usnesení uvedl, že to byla obviněná, která proti rozsudku soudu prvního stupně podala odvolání (blanketní) směřující proti výroku o trestu odnětí svobody, jenž považovala za nepřiměřeně přísný. Již z tohoto je zjevné, že odvolací soud na jedné straně považoval předmětné odvolání za podané obviněnou ve své trestní věci (tzn. ve věci, která se jí týká), což je však zjištění, které vylučuje, aby bylo odvolání odmítnuto jako podané neoprávněnou osobou. Již z tohoto důvodu nemohl odvolací soud rozhodnout tak, jak je ve výroku přezkoumávaného rozhodnutí uvedeno.

17. Nejvyšší soud však neshledal důvodnou ani úvahu odvolacího soudu týkající se absence substituční plné moci. Jednak ani zjištění, že substituční moc nebyla zcela v pořádku, nebo i to, že udělena konkrétnímu advokátovi nebyla, nemůže vést bez dalšího k závěru, že tento formální nedostatek upře obviněné právo na to, aby jí podané odvolání bylo projednáno. O takový případ však v posuzované věci nešlo, a je třeba odvolacímu soudu vytknout, že se skutečnostmi týkajícími se právního zastoupení obviněné řádně nezabýval. Pro úplnost je vhodné zmínit, že z obsahu připojeného trestního spisu Okresního soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 5 T 21/2024 se podává ze záznamu o zahájení úkonů trestního řízení ze dne 20. 8. 2022, že obviněná A. R. byla podezřelou ze spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 3 tr. zákoníku, dne 24. 8. 2023 byla vyslechnuta, dnem 13. 10. 2022 je datována plná moc, již zmocnila JUDr. Iva Koulu st., advokáta v Teplicích, Krupská 28/30. Pod čarou této plné moci s detailními informacemi k tomuto advokátu se podává IČ 13322176, ČAK 00303, ID DS t8u7wm5. Obsah je rozveden s vymezením obhajování v trestním řízení v zásadě ve smyslu generální plné moci s tím, že obviněná bere na vědomí, že zmocněný advokát je oprávněn si ustanovit za sebe zástupce. Téhož dne byla tato obhajoba s požadavkem na informování o plánovaných úkonech a prostudování spisu oznámena policejnímu orgánu, jenž vedl předmětné vyšetřování. Dne 24. 1. 2023 bylo pod sp. zn. KRPU-154818/TČ-2022-041072-MZ vydáno usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné. Nutno podotknout, že v obsahu spisu, jak je obsažen v materiálu pod sp. zn. 5 T 21/2024, v části obsahující přípravné řízení, jsou úkony tohoto řízení řazeny velmi nesystematicky, o čemž svědčí i to, že udělení plné moci obviněnou, které předcházelo zahájení trestního stíhání, je založeno až na straně 207, a ani další úkony přípravného řízení nejsou chronologicky časově ve spisu řazeny. To má význam i pro to, jak ostatně konstatoval též státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání, že v tomto spisovém materiálu není zařazena žádost obviněné o podmíněné zastavení trestního stíhání (jehož kopii připojila k dovolání) adresovaná Okresnímu státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem dne 10. 10. 2023, tedy ještě před podáním obžaloby, k němuž došlo dne 26. 1. 2024. Spis tuto žádost obviněné neobsahuje, přestože šlo o podání, o němž bylo třeba rozhodnout, a jak konstatoval státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, rozhodnuto o ní bylo negativním způsobem, což se však rovněž v obsahu spisu sp. zn. 5 T 21/2024 zjistit nedá. Rozhodně je však zjevné, že v obsahu této žádosti připojené u dovolání obviněné je jako příloha uvedena substituční plná moc a potvrzení o výplatě pojistného plnění poškozeným včetně podkladů dokladujících, kdy byly předmětné listiny odeslány. Příloha k dovolání obsahuje i doklad z datové schránky JUDr. Ivo Kouly ml., ID DS 8t7qns3, že tato žádost adresovaná Okresnímu státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem odeslaná dne 10. 10. 2023 byla též den doručena, tedy i včetně substituční plné moci, již JUDr. Ivo Koula st. udělil JUDr. Ivo Koulovi ml., jakož i to, že Okresní státní zástupce žádosti obviněné nevyhověl. Lze tedy přisvědčit tvrzení obviněné i státního zástupce, že substituční plná moc byla udělena, avšak spisový materiál tyto listiny neobsahoval.

18. Z obsahu spisu dále plyne, že soud prvního stupně na základě obžaloby podané dne 26. 1. 2024 ve věci nařídil hlavní líčení, o němž vyrozuměl obhájce JUDr. Iva Koulu st. V průběhu hlavního líčení, jehož se obviněná neúčastnila, byl přítomen JUDr. Ivo Koula ml. i. s. osobně, když vyrozumění bylo doručeno JUDr. Ivu Koulovi st. Po skončení dokazování přítomný obhájce za obviněnou prohlásil, že si ponechává lhůtu k podání odvolání. Rozsudek soudu prvního stupně byl doručen JUDr. Ivu Koulovi, IČO 13322176, do datové schránky ID DS t8u7wm5, tj. obhájci, jehož si obviněná zvolila (st.).

19. Odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 3. 2024, sp. zn. 5 T 21/2024, bylo podáno tak, že je podává obviněná, zastoupená obhájcem JUDr. Ivem Koulou st., advokátem se sídlem v Teplicích, Krupská 28/30, ev. č. ČAK 00330, i. s. JUDr. Ivo Koula ml., ev. č. ČAK, 20870, v bodě II. jeho textu je uvedeno, že obviněná nesouhlasí s výrokem rozsudku o trestu, a proto podává toto dovolání, které prostřednictvím obhájce v dodatečné lhůtě odůvodní. Uvedeno je jméno obviněné, dále JUDr. Ivo Koula st., advokát, jakož i. s. JUDr. Ivo Koula ml., advokát. Toto odvolání bylo odesláno z DS ID 8t7qns3, tj. JUDr. Iva Kouly ml. Doplnění dovolání má stejnou signaci, a bylo odesláno z téže datové schránky.

20. Z uvedeného je zjevné, že odvolání podala obviněná, a jejím jménem tak učinil jí zvolený obhájce v zastoupení advokáta, jemuž pro celé toto řízení udělil substituční plnou moc. Obviněná byla osobou, které se předmětná věc týká a která svého práva využila proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 3. 2024, sp. zn. 5 T 21/2024, a to prostřednictvím obhájce, jehož si zvolila na základě plné moci plně v souladu s § 36 odst. 3 tr. ř., protože u právní kvalifikace podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, u něhož je horní hranice stanovena na šest roků, jde o případ nutné obhajoby. Obviněná proto v řízení musela být zastoupena obhájcem. Ve smyslu § 37 tr. ř. udělila plnou moc advokátu JUDr. Ivu Koulovi st., se sídlem Krupská 28/30, Teplice, ev. č. ČAK 00303, což koresponduje s § 35 odst. 1 tr. ř., podle něhož obhájcem v trestním řízení může být jen advokát. Podle § 35 odst. 1 věta druhá, třetí tr. ř. se obhájce může pro jednotlivé úkony trestního řízení nechat zastoupit koncipientem, který nemůže obhájce zastupovat v řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně. Z učiněných zjištění však plyne, že JUDr. Ivo Koula ml. je advokátem se sídlem Krupská 28/30, Teplice, ev. č. ČAK 20870, a mohl vykonávat stejné úkony jako jeho starší kolega, který mu substituci udělil.

21. Podle obsahu přezkoumávaného usnesení uvedené skutečnosti, které Nejvyšší soud naznačil, nebyly důvodem toho, proč odvolací soud odvolání obviněné meritorně nepřezkoumal, protože vůbec v odůvodnění svého rozhodnutí neřešil otázku, že odvolání je oprávněna podat obviněná, a že ona také toto odvolání podala, o čem svědčí i formulace v obsahu podaného odvolání a jeho doplnění, ale proto, že podle něho spisový materiál neobsahoval substituční plnou moc, která byla podle obviněné a jí vznesených výhrad jím zmocněným advokátem udělena jeho mladšímu kolegovi, jenž jako substitut vystupoval v rámci obhajoby obviněné jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem prvního stupně. Přitom připustil, že listiny a další úkony byly soudem adresovány zcela správně advokátu, kterého si obviněná sama na plnou moc zvolila. Jak Nejvyšší soud již výše uvedl, uvedené argumenty a důvody odvolacím soudem popsané v jeho rozh. vycházejí z vadných úvah odvolacího soudu, který je třeba označit za formalistický přístup bez respektování zásadních zásad plynoucích z § 246 a násl. tr. ř. Jde o porušení práva na obhajobu, jak správně ve svém vyjádření konstatoval a rozvedl i státní zástupce, protože tím, že odvolací soud odvolání obviněné označil za podané osobou neoprávněnou, ač je ze všeho zjevné, že šlo o dovolání obviněné uplatněné prostřednictvím jí zvoleného obhájce, zamezil jí tím přístup ke druhé soudní instanci a znemožnil, aby její odvolání bylo meritorně projednáno, ač pro to objektivně nebyly žádné důvody.

22. Předseda senátu odvolacího soudu nebral vůbec do úvahy, že odvolatelkou je podle § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř. obviněná, ani to, že jsou v textu odvolání uvedena jména obou obhájců, tedy zplnomocněného a jeho substitučního zástupce. Rovněž nezkontroloval z hlediska skutečností pramenících z obsahu spisu, že substituční plná moc, i když zde vystupuje substitut, není ve spise

založena, což je skutečnost, na níž měl již upozornit soud prvního stupně, a neučinil potřebné kroky k tomu, aby tuto skutečnost objasnil a dal do potřebných souvislostí včetně úplnosti obsahu spisového materiálu, který měl k dispozici.

23. Ve věci bylo zjevné, že JUDr. Ivo Koula ml. zastupuje svého staršího kolegu, a to již v průběhu celého řízení, a proto měl odvolací soud, i když postrádal substituční plnou moc, respektovat ve smyslu § 26 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb. skutečnost, že se advokát, není-li v plné moci udělené mu klientem stanoveno jinak, v rámci svého pověření může dát zastoupit jiným advokátem. K tomu lze uvést, že substituce (zastoupení advokáta u jednání) je tradičním advokátním institutem, při němž advokát (substituent) pověří jiného advokáta (substituta) svým zastoupením. Počítají s ním také obecně závazné předpisy. Zásadně tedy platí, že advokát tohoto práva může využít. Důležitou podmínkou je však sousloví v rámci svého pověření. Vždy záleží na dohodě advokáta s klientem a není vyloučeno, že klient si při převzetí právního zastupování s advokátem vymíní, že si substituci nepřaje, a advokát všechny jeho záležitosti obstará osobně. Takové ujednání je legitimní a advokát je nemůže jednostranně porušit. Požádá-li advokát kolegu o substituci, vstupuje s druhým advokátem do interakce, která není prosta vzájemných závazků a povinností. Předně by měl advokát myslet na příkaz stanovený čl. 6 odst. 1 etického kodexu, podle něhož mají oprávněné zájmy klienta přednost před vlastními zájmy advokáta i před jeho ohledem na jiné advokáty (viz Zákon o advokacii. Komentář, Wolters Kluwer (ČR): Praha: 2017, právní stav v ASPI k: 01. 01. 2021). Tím, kdo měl uvedený nedostatek uvést do souladu, byl především advokát, jehož si obviněná zvolila či sama obviněná, protože lze připomenout, že účinky úkonu obviněného, jímž si zvolil obhájce, nastávají vůči příslušnému orgánu činnému v trestním řízení, u kterého se právě vede trestní řízení, okamžikem, kdy mu obviněný nebo jím zvolený obhájce předložil plnou moc udělenou k výkonu obhajoby v trestním řízení. Přitom nezáleží na okolnosti, kdy byla mezi obviněným a jeho obhájcem uzavřena smlouva o poskytování právních služeb, ani kdy orgán činný v trestním řízení založil písemné vyhotovení plné moci do trestního spisu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. [4 Tz 41/2009](#)). Odvolací soud však s obhájcem obviněné ani s ní před svým rozhodnutím o uvedeném nedostatku vůbec nekomunikoval.

24. Je třeba zmínit povinnost jak advokáta, tak jeho substituta orgánům činným v trestním řízení substituční plnou moc předložit a doložit, že jde v rámci substituce o splnění shora uvedených zákonných podmínek. V projednávané trestní věci obhájce tuto povinnost splnil, jak plyne z příloh, jež obviněná doložila, a jak potvrdil (podle textu „je nutno potvrdit“) i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání, protože konstatoval, že předmětná žádost obviněné byla vedle dalších listin zaslána i se substituční plnou mocí, avšak tyto listiny se „přes procesní návrh obviněné nestaly součástí trestního spisu“. Je proto zjevné, že nedostatek nelze spatřovat na straně obhajoby, ale orgánů činných v trestním řízení, které nesplnily své povinnosti, a tedy tím spíše nelze uvedenou chybu promítnout do postupu, jímž bylo zabráněno obviněné v realizaci jejího práva na obhajobu.

25. Pochybení je na straně odvolacího soudu i v tom, že když měl za to, že obviněná jako osoba, která advokátovi udělila plnou moc a jedna ze stran daného smluvního vztahu (smlouvy příkazní podle § 2430 obč. zákoníku), ani její advokát nesplnili své povinnosti, a neučinil tak ani jeho substitut, byl povinen, od uvedených osob, které tuto dohodu uzavřely, údajně chybějící substituční smlouvu vyžádat. Je v rozporu s právem obviněné na obhajobu, obzvláště, jde-li o obhajobu nutnou, když soud tímto způsobem nepostupoval, protože nestačilo, že učinil jen dotaz na soudce soudu prvního stupně, a poté bez dalšího rozhodl o zamítnutí odvolání bez meritorního projednání věci.

26. Navíc je třeba uvést, že v dané věci nebylo sporu o tom, že obviněná si obhájce zvolila a že o tom měl soud v obsahu spisu podklad. Blanketní odvolání obviněné bylo podáno z datové schránky ID 8t7qns3 patřící JUDr. Koulovi ml. Advokát JUDr. Ivo Koula ml. však na svých podáních uváděl zkratku i. s., což znamená „v zastoupení“, které představuje vztah mezi substitutem a substituentem

a řídí se smlouvou příkazní (viz § 2430 obč. zák.). Soud byl tedy povinen, měl-li pochybnosti o tom, který z obhájců podání učinil, oslovit obhájce, jehož si obviněná zvolila, zda daná plná moc je platná, případně aby vzniklé nejasnosti vyjasnil. Nemohl činit úkony s tím, že měl pochybnosti, zda je a kým obviněná v případě nutné obhajoby zastoupena (srov. § 37a, § 38 a další). Pokud z obsahu spisu nebylo zřejmé, že byla udělena substituční plná moc a obviněné ani jejímu obhájci nebyly případné nejasnosti žádným způsobem prezentovány, mohl a měl sám vyzvat stěžovatele nebo obhájce, aby mu doklad prokazující uzavření dohody předložili, tedy byl povinen sám uvedené okolnosti uvést na pravou míru (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 272/2005](#)).

27. Ze všeho, co měl odvolací soud v době před svým rozhodnutím k obhajobě obviněné k dispozici (míněno v obsahu předmětných listinných podání), bylo zjevné, že oba advokáti měli společnou kancelář, o čem svědčí společné sídlo i hlavičky na jednotlivých podáních činěných oběma těmito advokáty. Z nich plynulo i to, že JUDr. Ivo Koula ml. obviněnou zastupoval při hlavním líčení, jak ostatně doložil i předseda senátu soudu prvního stupně, jehož se odvolací soud dotazoval. Bylo proto tím spíše jeho povinností u obhájců zjistit a ověřit, v jakém vztahu je tento advokát, jehož obviněná přímo nezplnomocnila, ale jejíž práva po celé řízení zásadně též hájil, a tak vyjasnit, zda jde o osobu, které zmocněný advokát udělil substituční plnou moc. Měl požadovat, aby byla připojena k předmětným podáním označeným jako odvolání obviněné, případně založit tu, která byla udělena již v přípravném řízení a liknavostí orgánů činných v trestní řízení nebyla součástí spisu sp. zn. 2 ZT 20/2023, který byl Okresnímu soudu v Ústí nad Labem evidovaný poté jako sp. zn. 5 T 21/2024 předložen. V dané věci nepostačovalo činit vlastní pátrání ve vyhledávači advokátů a koncipientů, ale vyjasnit tyto nesrovnalosti u osob, jichž se předmětné smluvní vztahy týkaly. Zákon totiž nestanoví obligatorní formu uzavření tohoto právního úkonu, může být učiněna ústně a právní úkon směřující k uzavření této dohody může mít i konkludentní formu, např. tak, že obhájce, který byl ústně k zastupování obviněného zmocněn, začne jako obhájce v řízení vystupovat. Naproti tomu plná moc je jednostranný právní úkon zastoupeného, jenž je adresován třetím osobám, kterým se dává na vědomí, že zástupce je oprávněn zastoupeného zastupovat a v jakém rozsahu – plná moc je pouhým osvědčením existence práva určité osoby zastupovat jinou osobu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 272/2005](#)).

28. Uvedené povinnosti na straně soudu plynuly z nutnosti zaručit právo obviněné na její obhajobu v plném smyslu podmínek nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že (ne)využití substitučního oprávnění spadá zcela do sféry vztahu mezi klientem a jeho advokátem, která je chráněna čl. 37 odst. 2 Listiny, a do níž státní moci nepřísluší jakkoliv zasahovat. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“) je způsob výkonu obhajoby zásadně záležitostí obviněného a jeho obhájce, do níž stát může zasahovat jen zcela výjimečně, např. pokud ustanovený obhájce zjevně při poskytování obhajoby zcela selhává (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 19. 12. 1989 ve věci Kamasinski proti Rakousku, stížnost č. [9783/82](#), bod 65.; rozsudek ESLP ze dne 24. 11. 1993 ve věci Imbrioscia proti Švýcarsku, stížnost č. [13972/88](#), bod 41.; rozsudek ESLP ze dne 21. 4. 1998 ve věci Daud proti Portugalsku, stížnost č. [22600/93](#), bod 38.; rozsudek ESLP ze dne 14. 1. 2003 ve věci Lagerblom proti Švédsku, stížnost č. [26891/95](#), bod 56.; rozsudek ESLP ze dne 3. 7. 2012 ve věci X. proti Finsku, stížnost č. [34806/04](#), bod 184.; či rozsudek ESLP ze dne 14. 6. 2016 ve věci Pugžlys proti Polsku, stížnost č. [446/10](#), bod 84.).

VI. Závěr

29. Rozvedené skutečnosti svědčí o tom, že odvolání podala obviněná jako oprávněná osoba ve smyslu § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř., své právo v rámci nutné obhajoby (§ 36 odst. 3 tr. ř.) realizovala prostřednictvím advokáta, jemuž udělila plnou moc, který se s jejím svolením nechal zastoupit na základě substituční plné moci jiným advokátem. Proto nemohl odvolací soud, jenž si předmětné skutečnosti neověřil od účastníků tohoto vztahu, bez takového nezbytného zjištění, odvolání

zamítnout podle § 253 odst. 1 tr. ř. jako podané osobou neoprávněnou.

30. Nejvyšší soud proto shledal, že usnesením odvolacího soudu bylo porušeno právo obviněné na přístup k soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, podle něhož se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Obviněná dodržela všechny podmínky určené zákonem na to, aby využila řádného opravného prostředku, tj. odvolání, avšak soud přesto odmítl o jejím právu rozhodnout, čímž došlo k porušení práva na soudní ochranu a k odepření spravedlnosti - *denegationi iustitiae* (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2016, sp. zn. [II. ÚS 1686/2016](#)).

31. Z těchto důvodů, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno, dovoláním napadené usnesení zrušil a odvolacímu soudu přikázal, aby o věci znovu jednal a rozhodl, což v tomto případě znamená, že bude povinen odvolání obviněné meritorně projednat.

32. Závěrem Nejvyšší soud připomíná, že v dalším řízení je odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí o dovolání (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Jelikož rozhodnutí bylo v uvedené části zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněné, v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v její neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.).